

Velcade® og Dexamethason

Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetssygehus

Velkommen til Hæmatologisk Afdeling. Denne vejledning skal give dig og dine pårørende viden om den medicinske kræftbehandling kaldet **Velcade®** og **Dexamethason** og om hvordan behandlingen kan påvirke dig.

Behandlingens virkning på din sygdom

Den behandling du er blevet tilbudt indeholder stofferne Velcade® (Bortezomib) der er et kemostof samt Dexamethason (Prednisolon) der er et kunstigt binyrebarkhormon.

Kemoterapi

Kemoterapi er cellegift der rammer og ødelægger celler, der deler sig. Stofferne virker ved at forhindre celledeling. Celler, der deler sig hyppigt, er mest følsomme for kemoterapi, og kræftceller har netop disse karakteristika. Kemoterapi udgør derfor en betydningsfuld del af din behandling.

Binyrebarkhormon

Binyrebarkhormon i store doser bremser sygdom og nedbryder kræftcellerne. Det virker desuden kvalmestillende.

Udover behandling rettet mod sygdommen, vil du som led i behandlingen også modtage supplerende behandling. Den supplerende behandling, også kaldet understøttende behandling, skal afhjælpe nogle af de bivirkninger der kan opstå i forbindelse med behandlingen med kemoterapi.

Behandlingsforløbet

Behandling med Velcade og Dexamethason gives almindeligvis ambulant. Du er altså i udgangspunktet ikke indlagt under behandlingen.

Din behandling foregår dels i ambulatoriet og dels i eget hjem. Velcade® får du ambulant, mens du selv skal tage Dexamethason som tabletter derhjemme.

Det tager ca. 1 time hver gang du skal i ambulatoriet og modtage Velcade®.

Behandlingen gives i serier hvilket betyder, at du skal have behandling et bestemt antal dage i træk efterfulgt af en pause. Du kan få et overblik over én serie med Velcade® og Dexamethason side 2. En serie varer 21 dage (3 uger) og herefter begynder du forfra på en ny serie.

Hvor mange serier du skal have afhænger dels af din sygdom og dels af hvordan du tåler behandlingen.

Din læge og sygeplejerske vil fortælle dig om dit konkrete behandlingsforløb.

Du vil jævnligt få taget blodprøver for at se, hvordan behandlingen virker. Samtidig er blodprøverne også med til at vise, hvordan du tåler behandlingen. Du vil få taget blodprøver inden hver behandling med Velcade®.

Her kan du se et eksempel på en behandlingsserie.

En serie Velcade® og Dexamethason

Velcade® og Dexamethason	Dag 0 (21)	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7	Dag 8	Dag 9	Dag 10	Dag 11	Dag 12	Dag 13-21 Pause
Blodprøver														
Indsprøjtning:														
Velcade®		X			X				X			X		
Tablet:														
Dexamethason		X	X		X	X			X	X		X	X	

Sådan gives / tages behandlingen

I ambulatoriet

Velcade®

Du skal inden hver behandling med Velcade® have taget blodprøver en hverdag før behandlingsdagen inden kl. 10.00. Sygeplejersken ser svaret på blodprøverne og bestiller Velcade® på apoteket om eftermiddagen, dagen før behandlingsdagen.

Når du møder i ambulatoriet, skal du udfylde et bivirkningsark. Derefter får du Velcade® som indsprøjtning under huden.

Du får en medicinoversigt og du får udleveret Dexamethason. Hvis du skal have andre tabletter som led i behandlingen, får du også dem med udleveret.

Hjemme

Dexamethason (Prednisolon)

Dexamethason tages om morgenen, gerne sammen med mad.

Supplerende behandling

Du har en øget risiko for virusinfektioner, især helvedesild (Herpes Zoster) under behandlingen med Velcade®. Du skal derfor

have en behandling med tabletter, der beskytter dig mod helvedesild (f.eks. Aciclovir®). Tabletterne tages om morgenen og aftenen i hele behandlingsforløbet og op til 3 måneder efter afsluttet behandling.

Bivirkninger til behandlingen

Alle mennesker er forskellige og reagerer derfor forskelligt på behandlingen. Du skal tale med din læge og sygeplejerske, hvis du oplever bivirkninger under behandlingen. Din læge og sygeplejerske kan hjælpe dig med at lindre disse bivirkninger. Hvis bivirkningerne er alvorlige, kan din læge i samråd med dig reducere dosis, afbryde behandlingen midlertidigt eller vælge at stoppe behandlingen.

De hyppigste og de mest alvorlige bivirkninger der kan forekomme ved din behandling, er nævnt i denne patientinformation. Ønsker du uddybende information om bivirkningerne, er du altid velkommen til at spørge personalet. Du kan også vælge selv at opsøge information om medicinen på internettet, f.eks. på www.produktresume.dk eller www.medicin.dk.

Bivirkninger til Velcade®

Føleforstyrrelser og nedsat kraft

Velcade® kan give føleforstyrrelser i form af prikken, stikken, sovende eller snurrende fornemmelser specielt i fingre og tæer. Nogle oplever tiltagende vanskeligheder med at knappe knapper, strikke, sy eller gå op og ned ad trapper. Mænd kan opleve ændret følsomhed i penishovedet og rejsningsproblemer. Kvinder kan opleve ændret følsomhed i skeden og ved klitoris.

Påvirkningen af nerverne kan også medføre smerter ("nervesmerter"), som kan føles lynende, jagende eller stødende. Det kan være, at du pga. sygdommen eller tidligere behandling allerede har føleforstyrrelser eller nedsat kraft inden start på behandling med Velcade®. Generne kan da blive værre.

Det er vigtigt for det videre behandlingsforløb, at du informerer lægen om føleforstyrrelser og vanskeligheder med at udføre hverdagsopgaver. Tal også med lægen eller sygeplejersken, hvis du har behov for smertestillende medicin.

Blødning

Du kan have øget risiko for blødning i perioder af behandlingen. Det skyldes kemoterapiens virkning på de raske celler i knoglemarven, så antallet af blodplader (trombocytter) bliver nedsat. Blodpladerne er med til at stoppe blødninger.

Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Du skal måske have transfusion med blodplader.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på:

- Blødning fra næse, mund eller skede
- Blod i afføring eller urin
- Mange små røde prikker specielt på benene
- Mange blå mærker i huden

Hvad kan du selv gøre for at undgå blødning:

- Brug en blød tandbørste
- Brug elektrisk barbermaskine i stedet for barberblad
- Tag ikke tabletter mod gigtsmerter (Ibuprofen®, Todolac®) og medicin, der indeholder acetylsalisylsyre (Kodimagnyl®, Treo®), da de øger risikoen for blødninger og i øvrigt belaster nyrerne
- Undgå kraftig fysisk anstrengelse

Ændret afføring

Du kan få forstoppelse eller tynd mave (diarre) efter en behandling med Velcade®.

Forstoppelse

Hvis du får forstoppelse er det vigtigt, at du tager det afføringsmiddel, som du får anbefalet. Afføringsmidler købes på apoteket uden recept (f.eks. Picolondråber®, Movicol® pulver).

Hvad kan du selv gøre for at holde maven i gang:

- Drik rigeligt væske, gerne 2-3 liter hver dag
- Hold dig i bevægelse, undgå sengeleje
- Spis fiberrigt mad f.eks. grøntsager, hvedeklid, tørrede frugter i form af svesker, abrikoser og rosiner eller hørfrø

Diarré

En af årsagerne til diarré er, at slimhinderne i tarmen afstødes og tarmens evne til at opsuge væske bliver nedsat. Det kan derfor være nødvendigt at være indlagt i forbindelse med længerevarende diarre, så du kan få væske direkte i blodbanen. Det kan også være nødvendigt at give stoppende medicin.

Hvad kan du selv gøre ved let diarre:

- Drik rigeligt, fordi du mister væske
- Spis bananer, dåsefrugt, supper og sportsdrikke for at holde saltbalancen

- Gamle husråd som revet æble, havresuppe, hvidt brød, kartoffelmos og ris kan muligvis afhjælpe diarreen

Har du feber og diarre, skal du kontakte afdelingen, da du kan have en tarminfektion og behøver behandling.

Træthed

De fleste oplever træthed i forbindelse med sygdommen, men også under kemoterapien. Du kan opleve en træthed, der ikke forsvinder trods hvile og en god nattesøvn.

Hvad kan du selv gøre for at afhjælpe træthed:

- Hold flere små hvilepauser i løbet af dagen
- Sørg for frisk luft og små gåture
- Sørg for let adspredelse i din hverdag
- Bed familie og venner om hjælp til praktiske gøremål

Feber og infektion

Det er sjældent at man får feber og infektion ved behandlingen. Men din sygdom kan i sig selv give både feber og infektion, da antallet af hvide blodlegemer (leukocytter) kan være nedsat. De hvide blodlegemer er vigtige i kroppens forsvar mod infektioner.

Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Lægen vurderer om du skal indlægges og behandles med antibiotika i drop eller du kan være hjemme og få antibiotika som tabletter.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på:

- Temperatur over 38°C
- Almen utilpashed, svimmelhed og kulderystelser

Hvad kan du selv gøre for at undgå infektioner:

- Hold god håndhygiejne - vask hænder efter toiletbesøg og før måltider
- Drik rigelig væske for at undgå blærebetændelse
- Undgå kontakt med personer der hoster, er forkølede eller har feber

Kvalme og opkastning

Det er sjældent at man får kvalme og opkastning af Velcade®. Tal med sygeplejersken eller lægen hvis du har kvalme, da det kan være nødvendigt med nærmere undersøgelser eller evt. kvalmestillende medicin.

Bivirkninger ved Dexamethason

Svie og ubehag i maven

Dexamethason kan give svie og ubehag øverst i maven. Dexamethason kan endvidere medføre forværring af mavesår. Hvis du oplever sure opstød eller halsbrand skal du derfor kontakte afdelingen.

Sukkersyge

Dexamethason kan medføre stigning i blodsukkeret. Det betyder, at du kan have fået sukkersyge. Sukkersygen er dog midlertidig og vil oftest forsvinde efter endt behandling.

Hvis du pludselig begynder at blive meget mere tørstig end ellers og har hyppigere vandladning, skal du kontakte afdelingen.

Opstemthed

Når du får Dexamethason, kan du opleve at blive mere energisk og humørmæssig opstemt, og samtidig kan du have svært ved at sove. Derfor skal du helst tage tabletterne om morgenen, da de ellers kan forhindre dig i at sove. Du kan også føle dig rastløs, modløs og nedtrykt. Enkelte vil få en egentlig depression. Fortæl personalet, hvordan du føler dig humørmæssigt, da de kan være dig behjælpelig, dels med samtaler, men også med råd og vejledning.

Øget appetit

Dexamethason øger appetitten hos mange patienter.

Trangen til at spise kan blive ret stor og gøre, at du spiser noget eller meget mere, end du plejer.

Ophør med Dexamethason

Nogle få patienter kan blive utilpasse i dagene efter, at de er holdt op med Dexamethason.

Det kan f.eks. vise sig ved generel utilpashed, træthed, ledsmerter, lettere nedtrykthed eller rysten på hænderne.

Det er vigtigt, at du oplyser lægen eller sygeplejersken om de bivirkninger, du får i

forbindelse med behandlingen, så vi kan forsøge at forebygge eller afhjælpe dem.

Andre bivirkninger

I dit behandlingsforløb med Velcade® og Dexamethason kan du opleve andre bivirkninger. Nogle patienter får f.eks. hovedpine, ledsmerter, udslæt m.m.

For at vi kan forebygge og behandle eventuelle bivirkninger, er det vigtigt, at du oplyser os, om de bivirkninger du får i forbindelse med behandlingen.

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.
Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Telefonnumre

Hæmatologisk Afdeling: 4732 4800, hverdage mellem 08-15

Hæmatologisk akuttelefon: 4732 4840, mellem 15 og 08

Med venlig hilsen
Personalet
Hæmatologisk Afdeling